ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу У Яньліня на тему: «Підготовка майбутніх вчителів до роботи з обдарованими дітьми в неформальній освіті КНР», представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Актуальність дисертаційної роботи. Китай має довгу і славетну історію, проте лише за останні три десятиліття країна досягла швидкої модернізації. Це швидке зростання Китаю в багатьох сферах (економічний, соціальний та освітній розвиток) викликало великий міжнародний інтерес, особливо виходячи із положення, що саме різкий розвиток внутрішніх талантів китайців є основним чинником розширення можливостей як наявних, так і потенційних) нації та країни в цілому.

Упродовж історії китайці вибудували свою власну систему взаємодії з тими представниками суспільства, яких прийнято називати талановитими, так саме, як і власні уявлення про «талановитість» та «обдарованість», які ґрунтувалися та ґрунтуються на суто китайський підходах, що знайшли своє відображення і в науковій думці країни. Маючи величезний і різноманітний людський ресурс, КНР природнім шляхом забезпечило себе багатим потенціалом талантів, однак таланти в китайському суспільстві централізовані в певних сферах (технічні, технологічні, точні науки тощо), а зовнішнім показником талановитості виступають здобутий рівень освіти та академічна успішність. Відкритим на державному рівні залишається питання, чи потрібно цінувати та розвивати таланти за їх власними заслугами чи їх потрібно підтримувати лише в тій мірі, в якій вони служать інтересам нації. І з цього випливає основне питання: чи повинна держава готувати корпус вчителів для роботи з обдарованими дітьми і чи потрібна окрема система надання освітніх послуг (у цьому випадку – сектор неформальної освіти) для таких дітей.

У китайській фаховій літературі на теоретичному рівні питання обдарованих дітей, особливого педагогічного підходу до роботи з ними та

підготовки майбутніх і вже працюючих учителів і вихователів для роботи з такою категорією дітей знаходяться сьогодні в стадії розробки у зв'язку з переосмисленням самого поняття «обдарованість» на державному рівні та в нормативних документах національного рівня. Окремі розвідки китайських дослідників здебільшого є або спробою теоретичного обґрунтування вже діючих у країні педагогічних практик, або презентацією результатів спільних досліджень китайських і закордонних фахівців.

Актуальність порушеної проблеми, відсутність її комплексної теоретичної та практичної розробленості, необхідність розв'язання виявлених суперечностей зумовили вибір теми дослідження: «**Підготовка майбутніх вчителів до роботи з обдарованими дітьми в неформальній освіті КНР**».

Структура дисертації. Робота має традиційну структуру, складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (266 найменувань, з них 192 – іноземними мовами, з яких – 109 є автентичними китайськомовними джерелами). Загальний обсяг дисертації становить 217 сторінок, основний зміст викладено на 149 сторінках. Робота містить 1 таблицю на 1,5 сторінках та 1 малюнок.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в систематизації теоретичних ідей та практичних підходів щодо підготовки майбутніх вчителів до роботи з обдарованими дітьми в неформальній освіті в КНР (як у державних, так і недержавних закладах вищої та професійній педагогічній освіті, а також через підготовку фахівця на робочому місці, педагогічну інтернатуру, онлайн та самоосвіту тощо), визначені його проблемних положень та прогнозовані вектору розвитку з огляду на зміни у чинному законодавстві країни

До позитивних положень, які знайшли своє відображення в роботі, можна віднести:

1. ґрунтовний аналіз термінологічного поля дослідження, який включає в себе як історико-соціальну ґенезу таких понять, як «талановитість»,

«обдарованість», «неформальна освіта», так і сучасну трактовку означених педагогічних і соціальних реалій;

2. визначення етапів становлення неформальної освіти в КНР як соціально-педагогічної реалії, за основу якої було визначено зміна форм надання освіти в цьому секторі при обов'язковому закріпленні змін на законодавчому рівні. Означений аспект роботи У Яньліня є вкрай важливим для подальших розвідок українських дослідників, оскільки дозволяє не тільки вірно зрозуміти китайські реалії, а також співставити їх з українському в історико-педагогічному контексті;

3. характеристика форм підготовки майбутніх вчителів до роботи з обдарованими дітьми в неформальній освіті під час навчання в закладах вищої та професійної педагогічної освіти країни та альтернативними методами. Особливу увагу привертають моделі підготовки майбутніх вчителів за системою «педагогічних дуетів», підготовки на першому робочому місці та засобами самоосвіти. Опис практики організації педагогічної інтернатури (стор.146–154) є корисним для українського товариства у зв'язку із впровадженням такої інновації в нашій країні («Положення про педагогічну інтернатуру» – наказ МОН України №1128 від 25 жовтня 2021 р.).

4. представлені в авторському перекладі частини нормативних актів щодо обмежень сектору неформальної освіти в країні 2020–2022 р. є свідченням ґрунтовності, всебічності розгляду обраної проблеми, а також вводять у науковий простір України фактичний матеріал для подальших досліджень.

Цілком логічно обґрунтованою є позиція автора щодо представлення перспективних напрямів розвитку сектору неформальної освіти та, як похідної, – системи підготовки вчителів до роботи в цьому секторі з обдарованими учнями. Матеріали параграфів 2.3 та 3.3 доводять, що сьогодні неможливо зі впевненістю визначити шлях розвитку означеного сектору ринку надання освітніх послуг в КНР.

«обдарованість», «неформальна освіта», так і сучасну трактовку означених педагогічних і соціальних реалій;

2. визначення етапів становлення неформальної освіти в КНР як соціально-педагогічної реалії, за основу якої було визначено зміна форм надання освіти в цьому секторі при обов'язковому закріпленні змін на законодавчому рівні. Означений аспект роботи У Яньліня є вкрай важливим для подальших розвідок українських дослідників, оскільки дозволяє не тільки вірно зрозуміти китайські реалії, а також співставити їх з українському в історико-педагогічному контексті;

3. характеристика форм підготовки майбутніх вчителів до роботи з обдарованими дітьми в неформальній освіті під час навчання в закладах вищої та професійної педагогічної освіти країни та альтернативними методами. Особливу увагу привертають моделі підготовки майбутніх вчителів за системою «педагогічних дуетів», підготовки на першому робочому місці та засобами самоосвіти. Опис практики організації педагогічної інтернатури (стор.146–154) є корисним для українського товариства у зв'язку із впровадженням такої інновації в нашій країні («Положення про педагогічну інтернатуру» – наказ МОН України №1128 від 25 жовтня 2021 р.).

4. представлені в авторському перекладі частини нормативних актів щодо обмежень сектору неформальної освіти в країні 2020–2022 р. є свідченням ґрунтовності, всебічності розгляду обраної проблеми, а також вводять у науковий простір України фактичний матеріал для подальших досліджень.

Цілком логічно обґрунтованою є позиція автора щодо представлення перспективних напрямів розвитку сектору неформальної освіти та, як похідної, – системи підготовки вчителів до роботи в цьому секторі з обдарованими учнями. Матеріали параграфів 2.3 та 3.3 доводять, що сьогодні неможливо зі впевненістю визначити шлях розвитку означеного сектору ринку надання освітніх послуг в КНР.

Позитивної оцінки заслуговує науковий апарат дослідження, в якому логічно узгоджені мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження та інші структурні компоненти. Високий рівень обґрунтованості та достовірності матеріалів дослідження забезпечено глибоким аналізом праць зарубіжних і вітчизняних науковців з проблеми, що досліджується, нормативних актів, матеріалів ЗМІ та відкритої мережі Інтернет, робочих планів та інших внутрішніх документів провідних приватних китайських вишів, які займаються підготовкою майбутніх вчителів (Цзилінський університет іноземних мов Хуачао, Столичний педагогічний університет, Університет Герцога Куншанського тощо).

Заслуговує позитивної оцінки досить широка апробація результатів дисертаційної роботи. Основні положення дисертаційної роботи висвітлено у 12 працях (з них 6 – одноосібні): 2 статті – у наукових фахових виданнях України, 3 статті – у виданнях, що включені до наукометричної бази даних Web of Science Q 3, 1 – частина колективної наукової праці, опублікованої англійською мовою в країні Європейського Союзу (Австрія), 7 тез доповідей у збірках міжнародних конференцій.

Відсутність порушення академічної доброчесності. За результатами перевірки дисертаційної роботи та публікацій не виявлено ознак академічного плагіату, елементів фабрикації та фальсифікації. Автором застосовано посилання на його наукові публікації, публікації інших авторів, нормативні документи та інші джерела. У дисертаційній роботі відсутні порушення академічної доброчесності.

У цілому позитивно оцінюючи дисертаційну роботу У Яньліня, необхідно висловити деякі **критичні судження:**

1. На наш погляд, робота набула би більшої динамічності за умов скорочення історичного аспекту при характеристиці поняття «обдарованість» (с. 46–52 та) та «неформальна освіта» (с. 77–79), а також її форм, які є цікавими з точки зору історії педагогіки, але знаходяться за нижньою

хронологічною межею дослідження, оскільки в назві роботи заявлена доба КНР, тобто починаючи з 1949 р.;

2. Вважаємо, що в роботі недостатньо обґрунтовано паралельне використання термінів «неформальна освіта», «недержавна освіта», «додаткова освіта» та «приватна освіта» (с. 83, 84, 114 та інші);

3. В умовах домінування дистанційного навчання досліднику варто було би включити цифровий інструментарій та елементи онлайн-навчання у систему підготовки майбутніх вчителів до роботи з обдарованими дітьми в неформальній освіті (хоча цей формат досить ґрунтовно проаналізовано при характеристиці самоосвіти та підготовки вчителя до роботи в школах міжнародних освітніх концернів);

4. Робота безперечно виграла, якщо б у Додатках містилися приклади програм і курсів підготовки майбутніх вчителів до роботи з обдарованими дітьми, які використовуються в практиці ЗВО Китаю та нарисовий опис яких міститься у Параграфі 3.1 дослідження.

Проте, слід зазначити, що означені зауваження і побажання стосуються складних і дискусійних питань, які не впливають на загальний високий науковий рівень дисертації та не піддають сумніву основні наукові результати, отримані дисертантом.

Висновок. Дисертаційна робота **У Яньліня «Підготовка майбутніх вчителів до роботи з обдарованими дітьми в неформальній освіті КНР»** є самостійним і завершеним науковим дослідженням на правах рукопису, яке виконано здобувачем особисто за актуальною темою з використанням адекватних методів наукового пошуку. Робота характеризується єдністю змісту, містить нові науково обґрунтовані теоретичні та експериментальні результати проведених здобувачем досліджень, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, свідчать про особистий внесок здобувача в науку та достатньо повно оприлюднені у наукових працях здобувача, за своєю актуальністю, науковою новизною отриманих результатів, теоретичним і практичним значенням. Дисертація відповідає спеціальності 015 – Професійна

освіта (за спеціалізаціями) та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України №759 від 31.05.2019) та п.10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 №167 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022), а її автор У Яньлінь заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 професійна освіта (за спеціалізаціями) в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

Опонент:
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри теорії та методик початкової освіти,
заступник декана педагогічного факультету
з наукової роботи
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка Наталія БАХМАТ

Підпис засвідчую Наталії Бахмат
(прізвище)
Начальник відділу кадрів
І.І.Оліник
(ініціали)